

BÖLÜM 42 — Motokurye, Kargo ve Platform Çalışanı: Kimin İşçisi?

Konu: Platform ve Taşeron İş Gücünde Statü, Sorumluluk ve İş Güvenliği

Bu derste kazanacağınız: Platform/kurye çalıştırma modellerini ayırt eder; statü riskini ve İSG sorumluluğunu yönetir.

Bu bölümün özü

- İK Sırrı:** Platform ve kurye modellerinde en sık yapılan hata, sözleşmede "bağımsız çalışan" yazıp fiilen tam bir işçi gibi yönetmektir: vardiya vermek, kıyafet zorunluluğu koymak, performans puanı üzerinden iş kısmak. Bu üçü bir aradaysa, **etiket sizi korumaz**.
- İK Sırrı:** Bu alanda en çok gözden kaçan madde sekizincidir. Parça başı veya teslim başı çalışmada süre ölçülmez; ancak bir uyuşmazlıkta **çalışma süresi** sorulur. Süreyi kaydetmeyen işletme, kendi savunmasını da kaydetmemiş olur.

Kırmızı çizgiler

- Teslim süresi hedefini, güvenli sürüşün önüne koyan bir performans sistemi kurmak. Bu, kaza olduğunda hem hukuki hem vicdani olarak savunulamaz. Prim sistemine mutlaka bir **güvenlik kilidi** konulmalıdır: kaza veya trafik ihlali durumunda hız primi ödenmez.

Çalışma tabloları

Model	Nasıl işler	Kimin sorumluluğu
Doğrudan istihdam	Kurye/personel şirketin kadrosunda	Tamamen şirkette
Alt işveren (taşeron)	Dağıtım/hizmet bir firmaya verilir	Alt işveren + asıl işverenin birlikte sorumluluğu
Bağımsız çalışan (esnaf/faturalı)	Kişi kendi nam ve hesabına iş yapar	Kişide; ancak fiili bağımlılık varsa tartışmalı
Platform aracılığı	Uygulama, işi ve çalışanı eşleştirir	Modelin kurgusuna göre değişir; en tartışmalı alan

#	Kontrol	Neden
1	Sözleşme modeli ile fiilî durum uyuşuyor mu?	Statü riski
2	Talimat kim tarafından veriliyor?	Bağımlılık unsuru
3	Sigorta bildirimleri yapılmış mı?	Kayıt dışı riski
4	Koruyucu donanım sağlandı mı, kullanılıyor mu?	İSG
5	Kaza ve ramak kala kayıtları tutuluyor mu?	Yasal + analiz
6	Performans sisteminde güvenlik kilidi var mı?	Kaza riski
7	Alt işveren belgeleri aylık geliyor mu?	Müteselsil sorumluluk
8	Çalışma süreleri ölçülüyor mu?	Yorgunluk ve alacak riski

Kuracağınız cümleler

"Modelimizin adı ne olursa olsun, fiilen nasıl çalıştığımız belirleyici. Rota, süre ve puanlama bizden geliyorsa bu bir bağımlılık ilişkisidir. Hukuk birimimizle mevcut durumu gözden geçirelim; hem insanları hem şirketi koruyalım."

Ödev — yarın sabah 09:00, 15 dakika

Sahadaki bir kişiyle konuşun ve tek soru sorun: "Bugün ne yapacağını sana kim söylüyor?" Cevap, modelinizin gerçek adını verir.

Notlarım

